

Evaluering af Integrationsministeriets puljer til forebyggelse af kriminalitet

Nørgaard, Helle; Scherg, Rune Holst

Publication date:
2009

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Nørgaard, H., & Scherg, R. H. (2009). *Evaluering af Integrationsministeriets puljer til forebyggelse af kriminalitet*. SBI forlag. SBI Nr. 2009:08

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain.
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact rucforsk@kb.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Evaluering af Integrationsministeriets puljer til forebyggelse af kriminalitet

Evaluering af Integrationsministeriets puljer til forebyggelse af kriminalitet

Helle Nørgaard
Rune Holst Scherg

Titel	Evaluering af Integrationsministeriets puljer til forebyggelse af kriminalitet
Serietitel	SBi 2009:08
Udgave	1. udgave
Udgivelsesår	2009
Forfatter	Helle Nørgaard og Rune Holst Scherg
Sprog	Dansk
Sidetæl	34
Litteratur-henvisninger	Side 33-34
Emneord	Kriminalitet, dialog, rollemodel, mentor, hjemmebesøg, indskoling, skolestart.
ISBN	978-87-563-1369-8
Omslag	Colourbox
Udgiver	Statens Byggeforskningsinstitut, Dr. Neergaards Vej 15, DK-2970 Hørsholm E-post sbi@sbi.dk www.sbi.dk

Eftertryk i uddrag tilladt, men kun med kildeangivelsen: *SBi 2009:08: Evaluering af Integrationsministeriets puljer til forebyggelse af kriminalitet. (2009)*

Indhold

Forord	4
Indledning	5
Evalueringsens formål og grundlag samt rapportens opbygning	5
Erfaringer og anbefalinger	8
Proces og indsatser for at nå mål	10
Valg af indsatser og målgrupper	10
Tilpasning af indsatser	11
Måder at nå målgruppen på	12
Indsatser i lokalområdet	13
Samarbejdsrelationer	15
Udvikling af samarbejdsrelationer	15
Behov for nye samarbejdsrelationer	16
Forankring af indsatserne	18
Lokal forankring	18
Institutionel forankring	19
Metoder	21
Rollemodeller / Mentoring	21
Rollemodeller	22
Mentor	22
Fritidsaktiviteter – idræt og sport m.m.	24
Skolen	25
Interkulturelle kompetencer	27
Effektmåling	29
Hvordan måles effekt?	29
Konklusion	31
Referencer	33
Yderligere litteratur	34

Forord

Manglende integration og problemer i forhold til kriminalitet påvirker trivsel og tryghed i både skoler og boligområder. Det er derfor væsentligt at undersøge forhold og faktorer, som bidrager positivt til at fremme integration og forebygge kriminalitet. Denne evaluering er baseret på erfaringer fra en lang række projekter, der har modtaget støtte gennem to af Integrationsministeriets puljer med netop disse formål. De positive erfaringer fra disse indsatser kan medvirke til at skabe tryghed for beboere i andre udsatte by- og boligområder og give input til kriminalitetsforebyggende tiltag.

Evalueringen er gennemført som fokusgruppeinterviews med projektdeltagere fra udvalgte projekter. Her har der været fokus på de projekter, som har udvist positive resultater, men også andre projekter med f.eks. interessante problemstillinger eller løsningsmodeller.

Projektet har fået støtte fra Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration. Vi ønsker at takke projektdeltagerne fra de projekter, hvor der er lavet fokusgruppeinterview. Vi ønsker også at takke de projektdeltagere som stillede mødefaciliteter mv. til rådighed i forbindelse med fokusgruppeinterviewene.

Statens Byggeforskningsinstitut, Aalborg Universitet
Byer, boliger og ejendom
August 2009

Hans Thor Andersen
Forskningschef

Indledning

Statens Byggeforskningsinstitut har fået til opgave at evaluere effekter af to af Integrationsministeriets puljer: "*Forebyggelse af kriminalitet i socialt udsatte boligområder*" og "*Indsats mod kriminalitet og forsøg med belastede skoler*".

Puljen til "Forebyggelse af kriminalitet i socialt udsatte boligområder" har til formål at forebygge kriminalitet blandt børn og unge i socialt udsatte boligområder, hvor der lægges vægt at fremme integrationsprocessen i det danske samfund, støtte beskæftigelsesfremmende initiativer til unge nydanskere og mindske incitamentet til at involvere sig i kriminalitet. I puljen er der givet støtte til sådanne projekter såvel som projekter med en kriminalitetsforbyggende virkning bl.a. forsøg med heldagsskoler, familieskole og hjemmebesøg.

Den anden pulje: "Indsats mod kriminalitet og forsøg med belastede skoler" har til formål at styrke initiativer, der bidrager til at skabe tryghed for beboere i udsatte by- og boligområder. Målet er at udvikle redskaber, der bidrager til løsning af problemer på skoler og ungdomsuddannelser med mange elever med anden etnisk baggrund end dansk og som har store integrationsvanskeligheder. Indsatserne retter sig mod deltagelse i idræts- og fritidstilbud for at udvide de sociale netværk udvides og mindske involvering i kriminalitet. En stor del af indsatserne har desuden fokus på at styrke elevernes boglige og sociale kompetencer gennem bl.a. lektiehjælp.

Der er tilsammen i de to puljer givet tilsagn om støtte til i alt 50 projekter i 2005 og 2006. Projekterne repræsenterer en bred vifte af indsatser og har forskelligt omfang i forhold til økonomiske ressourcer samt projektperiode. Nogle projekter har en økonomisk ramme på ca. 65.000 kr, mens andre er tildelt flere millioner kroner. Projektperioden varierer fra ca. 3 mdr. til 4 årige forløb. Det er de 50 projekter, som Integrationsministeriet har givet tilsagn til i 2005 og 2006, der er grundlaget for evalueringen.

Evalueringens formål og grundlag samt rapportens opbygning

Formålet med evalueringen og denne rapport er at opsamle erfaringer med effekten af kriminalitetsforebyggende projekter. Formålet er dermed at videregive erfaringer fra igangværende og afsluttede projekter til brug for projekter og indsatser som igangsættes i fremtiden.

Grundlaget for evalueringen er en screening af samtlige projekter, der har modtaget støtte fra Integrationsministeriet. Effekterne af de støttede projekter er søgt vurderet ved at sammenholde de opstillede succeskriterier og de indberettede resultater. Der foreligger statusrapport, midtvejsevalueringer, evalueringsskema og lign. fra omkring halvdelen af de støttede projekter, men kun en meget lille andel er deciderede slutevalueringer. Der er flere årsager til, at der ikke er udarbejdet statusrapport i en række projekter. Det skyldes bl.a., at opstarten af flere projekter er blevet forsinket, hvorfor det ikke har været muligt at redegøre for projektets resultater eller succes. Der har også været andre årsager til, at der ikke er udarbejdet statusrapport f.eks. ændringer i bemanningen, så projektet ikke kunne gennemføres som planlagt og er sat på stand-by indtil bemanningen er på plads.

Da en stor andel af de støttede projekter enten ikke er afsluttede og/eller ikke har udfærdiget og indsendt en slutevalueringsrapport, er det vanskeligt at vurdere, hvilke metoder og indsatser, der kan karakteriseres som succesrige i forhold til, hvorvidt de har haft en kriminalitetsforebyggende, tryghedsskabende eller integrerende effekt. I projekterne er der ofte en væsentlig forskel mellem opgørelsen af succeskriterier og resultater. Oftest er det således, at der opstilles meget præcise succeskriterier, men resultaterne rapporteres mindre præcist. På trods af at man fra ministeriets side har implementeret et struktureret ansøgnings- og evalueringsskema, er måden hvorpå de anvendes også meget uensartet. Der er således stor forskel på, hvorledes projekterne beskrives og præsenteres fra det meget overordnede til det meget detaljerede.

Grundlaget for evalueringen er de projekter, hvor der er bedst grundlag for at opsamle erfaringer med effekten af konkrete indsatser. Her har der været fokus på de projekter, som har udvist positive resultater, men også andre projekter med f.eks. interessante problemstillinger eller løsningsmodeller. Evalueringen er tilrettelagt som fokusgruppeinterviews med projektmedarbejdere fra disse projekter. Fokusgruppeinterview er foregået som en samtale mellem 6-10 deltagere og 2 interviewere. Herigennem er der skabt dialog mellem deltagerne om udvalgte problemstillinger. Metoden er velegnet til at få en gruppe deltagere til at fortælle om og argumentere for deres erfaringer, vurderinger og indsatser i forhold til udvalgte problemstillinger. Det primære grundlag for evalueringen er således fokusgruppeinterviews, men evalueringen er også baseret på diverse projektmateriale og relevant litteratur. Der er gennemført fire fokusgruppeinterviews med projektmedarbejdere fra de udvalgte projekter, som har en række fælles temaer og problemstillinger. En stor del af projekterne har fokus på idræt og fritidsaktiviteter, mens andre indsatser har udgangspunkt i skolen og på at fremme boglige kompetencer. Nogle aktiviteter foregår i boligområder, mens andre er henlagt til skoleregion eller i etablerede fritidstilbud.

Projekterne er inddelt i fire temaer, som går på tværs af de to puljer "*Forebyggelse af kriminalitet i socialt udsatte boligområder*" og "*Indsats mod kriminalitet og forsøg med belastede skoler*".

- *Boligsociale (eller lign.) indsatser med kriminalpræventivt og/eller tryghedsfremmende sigte.* Her medvirkede projektmedarbejdere fra Gadehjørnet/Lyskrydset (Esbjerg), Fra hæværk til netværk (Nørrebro, København), Mozaik modellen (Randers) og Forældrene på banen (Kolding).
- *Indsatser med udgangspunkt i idræt og fritidsliv med integrations- og kompetencefremmende sigte.* Her deltog Idræt som middel til integration og social udvikling (Århus), Kick-off (Hvidovre), GAM 3 som er landsdækkende og Skab forbindelser (Nørrebro, København).
- *Indsatser med udgangspunkt i skolen og med fokus på at fremme boglige og/eller interkulturelle kompetencer for elever, forældre og lærere m.fl.* Her deltog Forsøg med heldagsskoler (Nørrebro, København), Familieklasser for børn med anden etnisk baggrund, (Nørrebro, København), Skolen i familien – Familien i skolen (Brønshøj) og Skolen skaber netværk (Herlev).
- *Andre indsatser med kriminalpræventivt sigte.* Her var der projektmedarbejdere fra et projekt for arabiske kvinder/mødre, Korsgade og Mjølnerparken (Nørrebro, København), Unge i centrum (Brøndby) og Som ringe i vandet (Østerbro, København).

De fleste indsatser er målrettet børn, unge og forældre af anden etnisk herkomst end dansk, men tilbud og aktiviteter er i de fleste tilfælde åbne for børn og unge i de udvalgte boligområder eller hele skoleklasser, hvorfor etnisk danske børn og unge også indgår i indsatserne. Evalueringen er derfor baseret på de samlede erfaringer i forhold til, hvordan man arbejder med indsatserne og hvilke erfaringer man har hermed.

I fokusgruppeinterviewene med projektdeltagerne er undersøgt en række temaer bl.a. samarbejdsrelationer, organisation bag projektet, metodevalg, interkulturel forståelse samt forankring og videreførelse af projekterne. I rapporten redegøres for projektdeltageres erfaring med disse spørgsmål og problemstillinger. I rapporten indgår en kort beskrivelse af en række projekter, ligesom der indgår citater, fra forskellige projektmedarbejdere, med det formål at illustrere centrale pointer.

Rapporten er opdelt i syv kapitler

- *Det første kapitel* handler om proces og indsatser for at nå mål, og omhandler identifikation af problemer og målgrupper, valg af indsatser mv.
- *Det andet kapitel* har fokus på samarbejdsrelationer.
- *Det tredje kapitel* handler om forankring af indsatserne både i forhold til at fastholde interesse og engagement samt økonomisk grundlag.
- *Det fjerde kapitel* beskæftiger sig med de metoder som anvendes i projekterne, hvor effekter i relation til forskellige metoder diskuteres. Her inddrages viden om og erfaringer med brugen af bl.a. rollemødder, sport og idræt samt boglig kvalificering fra et bredt udvalg af relevant litteratur.
- *Det femte kapitel* omhandler interkulturel kompetence og forståelse.
- *Kapitel seks* behandler effektmåling, hvor projekternes succeskriterier sammenholdes med resultater.
- Rapporten afsluttes med en konklusion vedr. evaluering af projekterne.

Erfaringer og anbefalinger

På baggrund af evalueringen af de nævnte projekter kan det konkluderes, at de vigtigste erfaringer er:

- at det er afgørende at etablere kontakt, skabe tillid til og engagere børnenes forældre både i forhold til skole og fritidsindsatserne,
- at det er vigtigt, med en tidlig integrationsindsats i indskolingsmiljøet i forhold til både børn og deres forældre f.eks. i form af opsøgende hjemmebesøg,
- at det er vigtigt at stoppe 'fødekæden' til ungdomskriminalitet, hvorfor der skal fokuseres på en kriminalitetsforebyggende indsats i forhold til børn og unge, som er i risikozonen. Her er den opsøgende og direkte kontakt samt synlighed, der hvor de unde færdes, afgørende,
- at der er behov for at skabe sammenhæng mellem indsatser i skoletid og i fritiden, og at der evt. ansættes en medarbejder med det formål at styrke relationerne herimellem, så at de unge oplever, at der er en sammenhæng i indsatserne, tilknytningen og interessen,
- at der er behov for alternative tilgange og tilbud i forhold til idræts- og fritidstilbud, idet de eksisterende foreninger og klubber ikke kan rumme de udfordringer og problemer, som 'problem unge' giver anledning til. Eller alternativt at der er behov for støtte og ekstra ressourcer til indslusning af målgruppen i etablerede klubber og foreninger, i hvert fald i en overgangsperiode,
- at det er afgørende at udvikle interkulturelle kompetencer, forståelse og kulturformidling i arbejdet med målgruppen,
- at der er behov for at tænke i helheder, især i forhold til 'problemunge', hvor der både er behov for at arbejde på tværs af forvaltninger indenfor skole, fritid og socialområdet og også i forhold til at tage fat om hele familiens problemer,
- at der er behov for at de forskellige verdener og kulturer fra 'behandlerside' mødes og prøver at forstå og respektere hinandens syn, erfaringer samt tilgang, og sammen finde en fremgangsmåde til de unge, så indsatsen er rettet mod et fælles mål,
- at det er svært at måle effekten af forskellige indsatser og dokumentere den direkte relation mellem enkelte indsatser og omfanget af kriminalitet endside, hvorvidt indsatserne understøtter integration.

På baggrund af projektdeltagernes oplevelse i forhold til at ansøge om projektmidler i Integrationsministeriets puljer er de vigtigste erfaringer:

- at fokus på effektevaluering giver mulighed for målrettet at forfølge projektmål, men at afrapportering er for omfattende, særligt i projekter med begrænset personale og ressourcer,

- at kravet om orientering i ministeriets baggrundsmateriale, forud for projektansøgning bl.a. vedr. effektmåling, er for krævende og kan modvirke, at gode indsatser går tabt, fordi der ikke ansøges om projektmidler,
- at det er vigtigt mere målrettet at indsamle erfaringer med brug af forskellige metoder som rollemodel, sport og idræt, boglig kvalificering mv. i forhold til at forebygge kriminalitet og styrke integration.

Proces og indsatser for at nå mål

Projekternes mål ligner hinanden nemlig at nedbringe og/eller forebygge kriminalitet, udvikle sociale og boglige kompetencer og støtte integration. Indsatser og udgangspunkt for projekterne er imidlertid forskellige.

Udgangspunktet for en række projekter er, at medlemstal i foreningslivet er stadigt faldende og at idrætsforeninger har svært ved at fastholde de unge. I flere tilfælde er der tale om, at kun ca. ¼ af eleverne fra 4-9. klasse deltager i idræts- eller fritidstilbud og den manglende foreningstilknytning er grundlaget for indsatserne i et stort antal projekter. Deltagelse i idræts- og fritidsaktiviteter ses således i mange projekter som et mål i sig selv og anses for at være 'en sund interesse'. Den fysiske aktivitet anses for at være god og projektmedarbejderne mener også, at deltagelse i idræt kan ændre adfærd ved at give nogle sociale kompetencer, relationer og udvikle gensidig respekt. Idræts- og fritidsaktiviteter anses således som et vigtigt led i integrationen. Idræts- og fritidsaktiviteter menes også at have en kriminalpræventiv vinkel ved at give børn og unge noget meningsfuldt at lave, bl.a. fordi "man ikke går ud og tæsker på hinanden, når man lige har spillet sammen".

Et andet centralt udgangspunkt for en lang række projekter er, at de læsefærdigheder og de boglige kvalifikationer er mangelfulde hos en del skoleelever, hvilket er problematisk i forhold til videre uddannelsesforløb. Her sættes primært på heldagsskole og lektiecafe, hvor målet er, at flest mulige kommer videre i en ungdomsuddannelse eller andet uddannelsesforløb. I forlængelse heraf har man i enkelte projekter fokus på hjælp til fritidsjob og jobinterview samt vejledning til uddannelsesvalg, hvilket vurderes at være godt for selvværdet og fremtiden samt som et vigtigt led i integrationsindsatsen. Flere projekter har været rettet mod at finde måder at sørge for at eleverne kan komme godt fra start gennem et udvidet skole-hjem samarbejde.

"Vi har ikke at gøre med problembørn. Det er børn som har brug for hjælp til lektierne".

Endelig er udgangspunktet for enkelte projekter, at nogle elever og deres forældre, savner grundlæggende sociale og kulturelle færdigheder, som kan udvikles gennem intensive indsatser som familieskole. I en stor del af projekterne understreges det, at det er afgørende at få familien involveret så tidligt som muligt for at kunne tage hånd om de kriminelle unge eller dem, der er i farezonen. Ofte er der tale om, at hele familien har problemer og der er behov for en lang række indsatser.

Valg af indsatser og målgrupper

En del projekter handler om udvidet skole-hjem samarbejde, heldagsskole, familieskole og lektiecafe samt samlings- og aktivitetssteder for både børn og forældre. Enkelte projekter har fokus på hjælp til fritidsjob og jobinterview samt vejledning til uddannelsesvalg, mens langt flere projekter har fokuseret på idræts- og fritidstilbud herunder oplæring til foreningslivet.

En stor gruppe af især 'fritidsprojekterne' har en meget bred målgruppe, hvor det primære mål er at skabe mening for børn og unge i området, og give

dem noget sjovt at lave, så de får en god opvækst i området. En del af målgruppen for fritidsaktiviteterne er grupper af unge, som af forskellige årsager har været udelukket fra fritidstilbud. Det drejer sig om unge, der skaber utryghed, laver ballade og/eller kriminalitet. Det er i flere tilfælde lykkede at få disse unge til at deltage i fritidsaktiviteter.

Enkelte projekter er målrettede grupper af kriminelle unge, som findes på basis af oplysning via SSP samarbejdet eller på baggrund af politiets opgørelser over unge kriminelle i udvalgte områder. Flere projektmedarbejdere mener imidlertid, at det kan være uhensigtsmæssigt alene at rette tilbuddet til kriminelle, fordi det kan opfattes som en belønning. På den baggrund har man i flere projekter valgt at give et bredt tilbud til alle børn og unge.

I forhold til deltagelse i sports- og fritidsaktiviteter har projektmedarbejderne kunnet konstatere, at de unge ikke laver kriminalitet i den tid de er beskæftiget med sport mv., men også at idrætsdeltagelsen ikke har løst problemerne. Projekterfaringerne er altså ikke entydige i forhold til, hvorvidt deltagelse i sports- og fritidsaktiviteter mere grundlæggende kan ændre adfærden hos sådanne 'problemunge'. Dette vil blive diskuteret i afsnittet *Metoder*.

Målgruppen i den udvidede skole-hjem indsats er samtlige elever i klassen dvs. både danske og etniske grupper samt deres forældre. Tilbud om samlings- og aktivitetssteder for både børn og forældre er i mange projekter et vigtigt led i den indsats. Mange projektmedarbejdere understreger, at det er væsentligt at få et godt forhold til familierne og have etableret relationer både for at den boglige udvikling kan lykkes, men også fordi det er nemmere at tage kontakt til familierne, hvis der bliver problemer på et senere tidspunkt. Et udvidet skole-hjem samarbejde med opsøgende indsatser i forhold til forældrene har også udgangspunkt i, at forældrene savner kompetencer og viden, som er nødvendig for at kunne støtte op om børnenes skolegang.

"Vi er nødt til at gøre noget i forhold til forældrene. De forstår ikke, hvad skolen forlanger af dem, hvilke forventninger skolen har og hvad det vil sige at gå i en dansk folkeskole".

Målgruppen for familieklassen er dem som har vanskeligheder uanset klassetrin. Tilgangen er her, at forældrene skal tage forældreskabet tilbage. I lektiecafeprojekterne er målgruppen, børn som har brug for hjælp til lektierne. Et enkelt projekt har haft fokus på opdragelse, konfliktløsning og udviklingspsykologi, hvor målet var et formidlet, at det vigtigste forældrene kan gøre for deres børn er at skabe tillid. I projektet var der også fokus på at lære mødrene konfliktløsning.

Tilpasning af indsatser

I forhold til idrætsaktiviteterne er tilbud og aktiviteter i mange tilfælde ændret og tilpasset undervejs for at nå målgruppen bedre. Det handler f.eks. om at ændre træningstider og ved at have både kvindelige og mandlige trænere samt træning, der er forbeholdt piger. Erfaringen er, at det for nogle piger er vigtigt, at der kun er andre piger til træningen, mens forudsætningen for andre piger er, at der også er drenge fordi idrætten er et legitimt rum for at møde drenge. Det er således i nogle tilfælde attraktivt for de unge, at begge køn har mulighed for at deltage i aktiviteter, mens blanding af piger og drenge i andre tilfælde kan være en forhindring for deltagelse i en aktivitet.

I flere projekter er der knyttet sociale aktiviteter til idrætstilbuddet som f.eks. at spise sammen, gå i biograf mv. I en del projekter har man også udviklet

forældretilbud, som ikke oprindeligt var et mål. Også i regi af lektiecafeerne er der udviklet forældretilbud både som et sted, hvor de kommer forbi for at drikke en kop kaffe, men der laves også debataftener, hvor der samtidig er mulighed for børnepasning. De sociale arrangementer fremhæves som gode til at fastholde målgruppen.

Måder at nå målgruppen på

Der er forskellige måder at nå målgruppen på. I mange projekter informerer projektmedarbejderne om de nye tilbud på lærermøder samt forældremøder. I enkelte projekter har man lavet spørgeskema for at afdække interesser og behov og derved målrette tilbud. Derudover har man i nogle tilfælde uddelt foldere på skolen og/eller i boligområdet.

I 'skoleprojekterne' lægges der stor vægt på den opsøgende indsats, i forhold til at få forældrene involveret i deres børns skolegang. Der tages metoder i brug som hjemmebesøg, og når der er etableret kontakt, presser projektmedarbejderne på ved at ringe til forældrene, hvis de ikke møder op, eller man tager hen og henter dem. Man lægger pres på forældrene, men understreger, at det er afgørende at være engageret og anerkendende i sin kontakt. F.eks. er det vigtigt at gøre forældrene klart, at børnenes skolegang er et fælles projekt og at man fra skolens side vil barnet det bedste. I mange projekter inviterer man til forskellige arrangementer som åbent hus med faglige temaer eller man laver fester mv. for at trække forældrene til, så det bliver naturligt for dem at have deres gang på skolen. Fra skolens side har man sørget for, at skriftlige indbydelser er skrevet på forældrenes modersmål, og også sørget for at have relevant tolk tilstede, når det var nødvendigt. Ved manglende tilmelding til arrangementer og møder, er lærere og andet skolepersonale gået på hjemmebesøg for at appellere til deltagelse og afklare evt. usikkerhed, som forældrene måtte have. Med den metode har skolerne i flere tilfælde opnået tæt på 100 procent deltagelse.

I et projekt arrangerede lærerpersonalet weekendtur for alle 1. klassebørn og deres familier. Man tog på koloni og sørgede for, at der var tolke med. Turen blev annonceret i slutningen af børnehaveklassen, men ved tilmeldingsfristen, var der stort set ingen tilmeldte. Man gik derfor i gang med at ringe rundt for at øge tilmeldingen. Lærerne gik også på hjemmebesøg med tolk, hvor det viste sig at mange havde misforstået invitationen, selvom den var skrevet på modersmål. Hjemmebesøgene gav også indblik i, at der var alle mulige misforståelser og forestillinger om, hvad der foregik på en lejtur.

Projekteksempel 1: Projektet 'skolen i familien – familien i skolen' har fokus på at fremme integrationen på skolen med et mål om at højne indlæringsniveauet med særligt fokus på de tosprogede elever på indskolingstrinnet. Ved at satse på en styrkelse af forældrerelationer gennem tidlig opsøgende kontakt (hjemmebesøg), weekendtur og sociale/faglige café-møder er det lykket at få engageret en stor del af forældrene i skolens arbejde. Derudover har projektet indeholdt et tilbud om ekstra lektiehjælp på skolen, hvilket har medført betydelige boglige fremskridt i forhold til læsefærdigheder hos den svageste gruppe af elever. De indhøstede positive erfaringer har medført ændringer i hele skolens praksis.

I forhold til indsatser som familieskole, far-søn skole, konfliktmægling mv., er det overvejende lærerpersonalet som vurderer, hvilke elever som har en problematisk adfærd, f.eks. misbrugsproblemer, eller som er i risikozonen. Her samarbejder lærerne med personale fra relevante kommunale forvaltninger og har en tæt kontakt til forældrene.

I alle indsatserne er erfaringen, at det er afgørende at etablere en god kontakt til forældrene, og at det er vigtigt med en ihærdig og vedvarende indsats for at opsøge og engagere forældrene bl.a. gennem hjemmebesøg.

I forhold til 'fritidsprojekterne' er der flere forskellige metoder til at nå målgruppen, som i nogle tilfælde alene er de unge og i andre tilfælde både er børn, unge og deres forældre. Formidling af fritidstilbud sker i flere projekter via skolerne i lokalområdet, men mange projektmedarbejdere giver udtryk for, at det er vigtigt, at der er én eller flere personer på 'gadeniveau', som kender de unge, og som kan kontakte målgruppen direkte. Flere projektmedarbejdere understreger, at det er vigtigt, at møde de unge i øjenhøjde og fange deres opmærksomhed. Flere peger på, at det er nyttigt, at en medarbejder selv bor i området og kender målgruppen. Samtlige projektmedarbejdere mener, at en vigtig årsag til at man lykkes med projekterne er den opsøgende og direkte kontakt, og også at synlighed er vigtig. Erfaringen er, at man kan lykkes med at nå de unge, når de er tilknyttet en voksen, som de har respekt for og at fundamentet er den personlige kontakt. Indsatserne er således meget personbårne, hvor opbygning af tillidsrelationer er helt afgørende.

"Det er vigtigt, at man ikke lover mere end man kan holde. De unge føler sig ofte misforstået og brændt af, så det er vigtigt at man fastholder den tillid de har, og så skal man overholde aftaler."

I fritidsprojekterne har projektmedarbejderne i mindre grad end i skoleprojekterne fokus på en direkte opsøgende indsats i forhold til forældrene, men man søger at tiltrække dem dels ved at lave mødesteder og aktiviteter, som er målrettet forældrene, dels ved at lave familiearrangementer.

I en landsdækkende indsats benytter man sig af andre måder at nå målgruppen på. Udgangspunktet er her, at hvis de unge ikke vil komme til aktiviteterne, så må aktiviteterne komme til de unge og her prioriteres det, at tingene foregår lokalt i boligområderne. Man prøver at få fat i de unge fra så mange vinkler som muligt nemlig hjemmeside på internet, spots på MTV, pressemeddelelser, flyers, plakater mv. Når først de unge har meldt sig til træning, søger man at fastholde dem, ved at sende en SMS for at minde om træning.

I flere projekter har der været særlige udfordringer forbundet med at nå målgruppen. Det drejer sig især om pigerne, som nogle projekter har haft svært ved at nå. Det har også vist sig vanskeligt at nå gruppen af 'problemunge' i de projekter, som har en bred målgruppe.

Indsatser i lokalområdet

Et centralt tema i forhold til indsatserne er, hvorvidt de skal foregå i lokalområdet eller om det er muligt at indsluse målgruppen i andre tilbud og aktiviteter udenfor lokalområdet. I forhold til lektiecafe mener flere projektmedarbejdere at det er vigtigt, at man starter op i lokalområdet eller i skolens omgivelser, hvor børnene er trygge. Det skyldes også, at nogle børn ikke møder op i etablerede og eksisterende tilbud som lektiecafe på skole og bibliotek, fordi de ikke er i stand til at arbejde med alderssvarende materiale. Der er også behov for fleksibilitet mht. åbningstider og behov for, at der er hjælp at få, når børnene har brug for det.

Projekteksempel 2: I et projekt for tosprogede store piger i Brøndby Strand har man etableret en pigeclub med fokus på at skabe et fritidstilbud med pædagogisk indhold for svært underviselige, kriminelle og svært integrerbare tosprogede piger. Man har etableret en klub i et trygt og tillidsskabende miljø, hvor der lægges vægt på social og pædagogisk støtte. På baggrund af engagerede medarbejdere og stort forældrearbejde er det lykket at tiltrække målgruppen og det har medvirket til at kun få af de involverede piger er udenfor uddannelse/arbejde og kun ganske få har begået kriminalitet.

I forhold til fritidsaktiviteterne er der blandede erfaringer med, hvorvidt aktiviteterne skal foregå og fastholdes i lokalområdet. I nogle projekter er det afgørende, at tingene foregår i lokalområdet bl.a. hvor der er fysiske barrierer i form af motorvej, der skal forceres for at komme ud af området, eller hvor boligområdet ligger i stor afstand fra etablerede klubber og foreninger. Det understreges også her, at det er vigtigt for trygheden hos de deltagende børn og unge, at aktiviteterne foregår lokalt. Det skyldes desuden, at der ikke kun er fokus på aktiviteterne, men på at skabe netværk mellem børn og unge i området. I flere projekter handler ikke kun om at deltage i en aktivitet i én time om ugen og derefter tage hjem, men på at skabe plads til socialt samvær. Baggrunden for denne tilgang er en forståelse af, at det er den traditionelle måde, som man deltager i idrætsaktiviteter på, som afskrækker de unge eller som ikke formår at fastholde dem. I en række projekter er det målet at få målgruppen sluset over i nogle andre tilbud, men de skal først lære en masse om bl.a. sociale relationer og samvær, før de er klædt på til det og projektmedarbejderne vurderer, at det bedst foregår i lokalområdet. Enkelte projekter har den erfaring, at netop de stærke bånd i lokalområdet kan være en hindring i forhold til målet om at bryde med etablerede handlingsmønstre.

Spørgsmålet om, hvorvidt aktiviteterne skal fastholdes i lokalområdet eller foregå i etablerede foreninger indgår i afsnittet om *Forankring af indsatserne*.

Samarbejdsrelationer

Der er variation i omfanget af samarbejdsrelationer, men i langt de fleste tilfælde er der etableret brede netværk og samarbejder mellem skole, fritidstilbud/organisationer og forskellige kommunale forvaltninger. I enkelte projekter har man samarbejde med politiet gennem SSP samarbejde.

I de fleste projekter etablerer man kontakt til og inddrager samarbejdspartnere, hvis der er behov for det, og i mange projekter har man udviklet netværk undervejs. I flere projekter peger projektdeltagerne på, at det er afgørende at have en bred, koordineret, tværfaglig og helhedsorienteret indsats, mens man i andre tilfælde foretrækker at 'køre projektet alene' og oplever at for mange samarbejdspartnere tager fokus væk fra mål og indsatser.

I flere projekter oplever man, at der er et klart skel mellem skole og fritid, som begrænser indsatsernes sammenhæng.

"I skolen sagde man, 'det er jo et fritidsproblem' og i fritidstilbuddet oplevede man, at 'i skolen tager man sig ikke af det'."

Mange projektmedarbejdere peger på, at det er afgørende, at der er samarbejde både mellem de personer som kender børnene i skoletiden og i fritiden, således at målgruppen oplever at der er en sammenhæng i indsatserne, tilknytningen og interessen.

Udvikling af samarbejdsrelationer

De fleste projekter er lokalt funderet, hvor projektmedarbejderne inddrager samarbejdspartnere, hvor der er behov for det. Erfaringen er, at det er nødvendigt at fokusere på de samarbejdsrelationer, der er vigtige, fordi tiden ellers går bare med at mødes frem for at bruge kræfterne på målgruppen og aktiviteterne. Projektdeltagerne understreger, at samarbejdet styrkes, når man har økonomisk mulighed for at gennemføre indsatserne og at ejerskabet til projektet er vigtigt, for at det skal lykkes.

Erfaringen er, at der er brug for at arbejde i helheder og have brede samarbejdsrelationer, især når man skal løse svære problemer med kriminelle og/eller utilpassede unge. I flere projekter har projektmedarbejderne etableret samarbejdsrelationer over en årrække, hvor fokus er at forstå helhederne i problemerne og hvor de relevante aktører og samarbejdspartnere mødes for at tage hånd om problemerne.

I enkelte projekter er der ansat medarbejdere med det formål at styrke relationerne mellem skole og fritidstilbud. Disse medarbejdere var i systemet allerede med andre opgaver, er på gaden og kender de unge i forvejen og det vurderes at være tvivlsomt, om indsatsen kunne lykkes, hvis det var folk udefra som skulle påtage sig opgaven. I hvert fald mener projektmedarbejderne, at det ville have taget meget længere tid end der var til rådighed i projektet. Indsatsen i forhold til at bygge bro mellem skole og fritidstilbud har til formål at have føling med, hvad der sker og at få sat de nødvendige tiltag i gang, så snart der er behov for det.

Projekteksempel 3: Projektet "Unge i centrum" har fokus på at reducere kriminaliteten for en gruppe på ca. 60-80 unge tosprogede i alderen 12-22 år. Målet er, at de i stedet indgår i stabile skole/uddannelsesforløb såvel som benytter fritidsaktiviteter. Gennem en opsøgende indsats overfor unge i risikozonen er der skabt kontakt til både de unge og deres forældre. Med udgangspunkt i viden om og erfaring med lokalområdet i sammenhæng med forankring i kommunalt regi, er det lykket at bygge bro mellem de unge, skolen og fritidstilbud samt samarbejde med lokale boligforeninger. Viden om og erfaring med lokalområdet skyldes, at medarbejdere var i systemet allerede. Ved at rette indsatsen mod de små, søger man at forebygge, at de ikke bliver medløbere til de større børn, som allerede er kriminelle. Derudover har man gode erfaringer med konfliktmægling både mellem forskellige grupperinger og mellem unge og det lokale politi.

I forhold til en helhedsorienteret indsats er det vigtigt, at projektmedarbejderne har en viden om, hvad der sker i området og med målgruppen. Det drejer sig om at være opmærksom på signaler, som viser en fare for, at der er nogle som er 'på vej ud i noget'. Det kræver tæt føling med og viden om miljøet og personer. Det kræver også samarbejde mellem forskellige instanser – skole, fritid, SSP mv. - hvor der er forskellige personer som sidder inde med viden om, hvad der foregår, om der er sket forandringer, om der er konflikter under opsejling mv. Samarbejdet bygger på tillid og kendskab til hinanden, hvilket udvikles over tid. Projektdeltagerne understreger, at der er behov for at de forskellige verdener og kulturer mødes og prøver at forstå og respektere hinandens syn, erfaringer samt tilgang, og sammen finde en fremgangsmåde til de unge, så indsatsen er rettet mod et fælles mål fra 'behandlerside'.

I et enkelt projekt har man organiseret de kommunale samarbejdsrelationer med udgangspunkt i distrikter, hvor relevante aktører og institutioner inddrages og samarbejder. I mange projekter fremhæves det, at det er vigtigt for samarbejdet at man kender hinanden, så man 'lige kan ringe'. Derfor er det vigtigt, at der er et forum, hvor man mødes jævnligt og får snakket om de ting, der sker i området. I de fleste projekter understreges det, at samarbejdet er vigtigt, men også at samarbejdet succes er personafhængigt.

Projekteksempel 4: Projekt "Børn i Balance" har fokus på potentielt truede tosprogede og danske unge i lokalområdet og søger at sikre en positiv udvikling ved hjælp af rollemodeller. Hver ung i projektet er blevet knyttet til en personlig vejleder eller rollemodel, som har oplevet succes indenfor kultur eller uddannelse. Projektet har opnået positive effekter i forhold til målgruppen, der har udviklet mere 'sunde interesser', er blevet mere seriøse i forhold til skolen, har fået forbedret deres kommunikative evner og udviklet brobyggende netværk. I projektet fremhæves vigtigheden af et godt forældresamarbejde som afgørende for de gode resultater.

Behov for nye samarbejdsrelationer

Man har i flere projekter erfaringer med, at der er nogle samarbejdsrelationer, der er svære at få i stand. Det har vist sig at være svært at samarbejde med idrætsklubber som består af frivillige, som har rigeligt i træningen og ikke tid eller ressourcer til at engagere sig i andet.

"Der er flere store idrætsforeninger, der ikke vil have noget med projektet at gøre, fordi indslusningen af problemunge skræmmer andre velfungerende børn og unge væk. Det er et problem at klubberne ikke er gearet til at tage

sig af de problemer. Der er ikke nogle professionelle indsatser til at tage hånd om at få problemunge til at fungere, når de først er inde."

Flere projektmedarbejdere peger på behovet for at ansætte professionelle trænere fordi man ikke gennem den frivillige indsats alene kan få tingene til at fungere. Der er gennem et landsdækkende projekt gode erfaringer med at aflønne trænere, så man kan stille nogle krav og få nogle trænere, som er dygtige og derved sikre, at der er check på træningen. Der er dog stadig behov for at have frivillige tilknyttet aktiviteterne.

I flere projekter har man ønsket sig et tættere samarbejde med politiet og deling af viden, som grundlag for målrettede indsatser. Her har flere projektmedarbejdere oplevet, at til trods for at det er lovligt at dele viden med alle i SSP samarbejdet, så har politiet været meget tilbageholdene med oplysninger, hvorfor samarbejdet har mistet noget af sit formål. I et enkelt projekt har man et godt samarbejde med politiet, men primært i form af, at politiet kommer et par gange om ugen for at spille fodbold med børn og unge. I flere projekter oplevede medarbejderne, at der blev åbnet op for nye samarbejdsrelationer på baggrund af nogle af de aktiviteter, der blev sat i gang i projektet. Flere projektmedarbejdere udtrykker et ønske om, at Integrationsministeriet går ind som faglig sparring i projekterne.

Projekteksempel 5: Projekt "Gadehjørnet" har formål at forebygge kriminalitets- og misbrugsproblemer i lokalområdet. Via en opsøgende indsats og et bredt tværfagligt samarbejde mellem projektet og boligforening, nærpolti, skoler, klubber, kommunen, forældre og frivillige har projektmedarbejderne skabt kontakt til og kunnet skræddersy indsatser overfor forskellige målgrupper. Man har bl.a. gennemført jobtræningskurser med stor succes. I projektet er der igangsat mange initiativer, som derved er blevet meget synlig i lokalområdet. Projektet er således blevet en samlende faktor i lokalområdet, som de unge har tillid til og føler sig tryk ved.

Forankring af indsatserne

Projektmedarbejderne har generelt fokus på forankring af indsatserne, som man på forskellig vis søger at fastholde og videreudvikle. I flere projekter prioriterer man fra kommunal side at afsætte midler i budgettet til fortsættelse af indsatsen, men det er i sidste ende et spørgsmål om politisk prioritering. I nogle projekter forsøger projektmedarbejderne at forankre indsatsen i private foreninger, som fra starten har været en bærende kraft i projektet og i andre projekter søger man nye veje for at forankre indsatserne. Projekterne er i forskelligt omfang afhængige af økonomisk støtte for at indsatserne kan fortsætte.

Fastholdelse af interesse og engagement

Projektmedarbejdernes erfaring er, at det ikke er svært at få skabt interesse for at deltage i tilbud og forskellige aktiviteter. Udfordringen ligger i at få de unge til at fortsætte med aktiviteterne.

"Det er vigtigt at finde ud af, hvad det er der gør, at idrætsforeninger ikke kan fastholde de unge, hvorfor frafaldet er så stort og hvad man kan gøre anderledes for at vende situationen".

I nogle lokalområder er der mange tilbud til de unge fordi der er igangsat mange forskellige indsatser, som der er behov for at koordinere. Situationen i disse områder er, at de unge kan 'zappe' mellem forskellige tilbud, idet der ofte er en betalingsfri prøveperiode på f.eks. 3 mdr. Det er et problem fordi det udelukker muligheden for at oplære de unge i foreningskulturen. Det er dog langt fra alle steder, at der er overbud af tilbud. I andre lokalområder er tilbuddene sparsomme eller ikke-eksisterende og der tages godt imod muligheden for at deltage i aktiviteter. Her er der ikke samme problemer med at fastholde interessen, men erfaringen fra mange projekter er, at det nødvendigt at kombinere forskellige tilbud. Det drejer sig f.eks. om lektiecafe og lektiehjælp, men også sports- og fritidsaktiviteter, hvor projektdeltagerne oplever, at man er nødt at lave sociale arrangementer som diskofest, filmaften mv. for at fastholde interessen.

Flere projektmedarbejdere mener desuden, at det er nødvendigt at have fat i forældrene for at forankre deltagelsen og interessen, hvorfor det også er nødvendigt at målrette en del af aktiviteterne mod forældregruppen.

"Når forældrene får en forståelse af, at det her er godt for deres børn, så sker forankringen".

Lokal forankring

I idrætsprojekterne har man forskellige holdninger til og erfaringer med, hvorvidt aktiviteterne skal foregå i lokalområdet eller hvorvidt målet er at sluse målgruppen ind i eksisterende foreninger udenfor lokalområdet. I nogle projekter er det et mål i sig selv at få deltagerne spredt. Det skyldes bl.a., at det skaber utryghed for beboerne i lokalområdet, når man samler en flok på 25 børn eller unge, hvoraf en stor del måske er ballademagere. Når de forlader det lokale tilbud eller den lokale aktivitet bevæger de sig i samlet flok i boligområdet, og det kan virke voldsomt for andre beboere i området. Målet

er her at fastholde de gode aktiviteter og tilbud som en opdragende funktion og for at få de unge interesseret i idræt mm. Derefter er målet at få dem sluset ind i etablerede foreninger og gerne ud af boligområdet, når de kan håndtere det.

I andre projekter har man erfaringer med, at det giver problemer, når man søger at sluse især 'problemunge' ind i etablerede foreninger. Problemet er her, at denne gruppe skræmmer andre velfungerende børn og unge væk. Flere projektmedarbejdere peger derfor på, at der er behov for nogle professionelle indsatser til at tage hånd om at få problemunge til at fungere, når de først er inde. Af den grund burde der afsættes nogle af projektmidlerne, så f.eks. en fritidsguide kunne forblive tilknyttet denne gruppe, når de var sluset over i de etablerede foreninger. Projektmedarbejderne fremhæver dog også, at det ikke er alle, der kan indgå i de etablere sports- og fritidstilbud fordi de ikke kender til de normer og uskrevne regler, der er i etablerede foreninger. De må i stedet blive i de lokale foreninger og aktiviteter. Flere projektmedarbejdere peger på, at der er behov for en omtænkning af foreningstanken, hvis nye målgrupper skal tiltrækkes foreningslivet.

"For at få børn og unge – og deres forældre ind i foreningslivet skal man måske tænke foreningslivet anderledes, så det ikke er en forudsætning at man kører til kamp, at man bager kage, at man tager tøjet med hjem og vasker det osv. Sådan fungerer det nu, men sådan behøver det ikke blive ved med at være."

Institutionel forankring

Der er stor forskel på, i hvor høj grad de enkelte projekter indgår i en bred institutionel ramme. I nogle tilfælde har man mange års erfaring med lignende indsatser og bygger derved videre på både indhold og samarbejdsrelationer. I andre tilfælde er projektet den første erfaring med de indsatser, som projektet indeholder.

I nogle projekter har kommunen fra starten af været involveret i projektet og der har været fokus på, hvordan man får gjort de indhøstede erfaringer fra projektet til daglig praksis og til at blive en del af driften. I flere projekter har man haft en styregruppe med deltagelse fra fritids-, skole- og socialforvaltning og har haft som mål at bygge videre på nogle samarbejdsrelationer, som kan bære igennem, når projektet var afsluttet. Erfaringen fra disse projekter er, at det er vigtigt hele tiden at holde det politiske niveau orienteret om, hvordan det går med projekterne, med henblik på politisk forankring af beslutninger. I forhold til den politiske beslutning om at fortsætte og forankre indsatserne er det vigtigt løbende at orientere om succes med indsatserne og dokumentere et fortsat behov.

"Det vigtigste er at finde ud af, hvordan vi får gjort de indhøstede erfaringer fra projektet til daglig praksis".

En del projektmedarbejdere har søgt – og fået bevilliget – midler fra Landsbyggefonden for at gøre indsatsen blivende. Dette har samtidig været grundlag for, at kommunen er gået ind med medfinansiering. Også boligselskaber har i flere tilfælde vist interesse for, at arbejdet fortsættes, idet det anses for at være en boligsocial indsats.

I stort set alle projekter er vurderingen, at de bevilligede penge har været altafgørende for at tingene er lykket og at indsatserne ikke var blevet igangsat, hvis ikke de økonomiske midler var til stede. De fleste projekter har sat

spor i forhold til, hvordan man griber tingene an og indsatserne har i mange tilfælde haft en afgørende virkning i forhold til at røkke ved vaner og handlemåder. Drivkraften for projektmedarbejderne og deres samarbejdspartnere er at bruge erfaringerne fordi de har vist sig, at være virkningsfulde. De fleste projektmedarbejdere giver udtryk for, at forankringen sker, når de gode erfaringer bliver en del af driften og slår igennem, i den måde, man arbejder på.

Erfaringen fra et enkelt projekt er, at det vil være værdifuldt at institutionalisere tilbud f.eks. om børneopdragelse, kulturforståelse og konflikthåndtering i forbindelse med den obligatoriske danskundervisning for etniske minoriteter eller i forbindelse med beskæftigelsesprojekter.

Metoder

En stor del af indsatserne er koncentreret om at styrke skole-hjem samarbejdet samt skole- og uddannelsesforløb bl.a. med etablering af heldagsskole, familieskole og lektiecafe. Langt størstedelen af indsatserne har dog fokus på at tilbyde forskellige idræts- og fritidstilbud herunder etablere fritidsaktiviteter i områder, hvor der ingen tilbud var i forvejen. Det drejer sig både om projekter med fokus på integration og ønsket om at tilbyde alle børn og unge mulighed for at foretage sig noget i deres fritid. Det drejer sig også om at få kriminelle unge til at deltage i idræt. Indsatserne handler i høj grad om at skabe samlings- og aktivitetssteder og f.eks. kombineres lektiecafe med forældrecafe. Indsatserne er også fokuseret på konfliktmægling, vejledning i jobinterview og uddannelsesvalg samt formidling af fritidsjob.

Projekteksempel 6: Projekt 'Shop-et-Job' har til formål at formidle fritidsjob og udvikle jobinterview kompetencer til unge med anden etnisk baggrund end dansk. *Shop et job* er tilrettelagt som såkaldt job-event, der giver mulighed for kontakt mellem virksomheder med ledige fritidsjob og unge jobsøgende. Projektet tilbyder de unge et lynkursus i at gennemføre jobinterview. Erfaringerne fra *Shop et job* er generelt gode både for de unge og virksomhederne - 10-20 pct. af de unge får fritidsjob som følge af arrangementet.

I en stor del af projekterne arbejder man med rollemodeller og projektmedarbejderne vurderer, at det er en værdifuld metode. I mange projekter søger man at engagere og involvere børn og unge i gennemførelsen af aktiviteter og man inddrager forældrene som ressource i forskellige sammenhænge. Man benytter sig i mange projekter af opsøgende arbejde og arbejder med kulturformidling til forældre og forsøger at få forældrene til at tage ansvar for deres børns skolegang, færden og fritid.

Måden hvorpå indsatserne struktureres er ofte igennem en opsøgende medarbejder gerne med særlige interkulturelle kompetencer. Erfaringen bag projekterne er, at kontakten til de unge og deres forældre må initieres på en meget direkte og personlig måde for at få etableret en dialog og mobiliseret et engagement. Projektmedarbejderne vurderer, at den opsøgende, direkte og engagerende indsats er helt afgørende for projekternes succes.

I det følgende inddrages viden om og erfaringer med brugen af rollemodeller, sport og idræt samt faglig kvalificering fra et bredt udvalg af relevant litteratur.

Rollemodeller / Mentoring

I projekterne har man generelt ikke megen fokus på forskelle mellem mentorer og rollemodeller. Der er dog forskel mellem mentorer og rollemodeller. Mentorrelationen fungerer typisk meget personligt og langt tættere end rollemodelsrelationen (jf. Morselli et al. 2006 og Prieur & Henriksen 2003/2004). En rollemodel er ikke en mentor, men en mentor kan godt være og er ofte en rollemodel. En rollemodel er en person, hvis handlinger og adfærd f.eks. uddannelsesresultater bør efterlignes (Addis 1996, jf. Merton 1968). Hvor mentor og mentorforhold ofte er en relation mellem to personer, kan en rollemodel godt være rollemodel for mange. Forholdet kan være,

men behøver ikke være personligt og nært, det kan sagtens være helt upersonligt.

I den tidlige kriminologiske forskning var der meget opmærksomhed på de kriminelle mentorer og det er en problematik som er aktuell vis á vis interessen i 'lillebrorproblematikken' (Asmussen 2002, Wellendorf & Cakmak 2007). Man har dog også både internationalt samt nationalt været opmærksomme på, at mentorarbejde med børn og unge i risiko samt unge med kriminalitetsproblemer kan anvendes som metode, til en vej ud af kriminalitet (bl.a. Asmussen 2002, Prieur & Henriksen 2003/2004). En af udfordringerne i forhold til arbejdet med rollemodeller handler om, hvem der bør være rollemodel/mentor og hvem der har behov for rollemodeller.

Rollemodeller

I forlængelse af oplevelsen af, at unge med anden etnisk baggrund ikke har de nødvendige rollemodeller til rådighed, har man i flere forskellige sammenhænge bevidst arbejdet med at fremme rollemodeller. Manglen på rollemodeller giver sig til kende ved, at der er få succesfulde individer med anden etnisk baggrund end dansk i den offentlige sfære, men kan også ses som mangler i familien, hvor forældrene, grundet forskellige sociale, kulturelle og/eller psykologiske omstændigheder ikke formår at være forbilleder.

Arbejdet med rollemodeller anvendes i integrationsindsatsen og det kriminalpræventive arbejde. Rollemodeller kan virke som inspiration ved at eksponere personer, som har opnået succes og som man kan identificere sig med. Rollemodeller som selv 'er nået langt', kan inspirere andre, som kan se egne kortsigtede muligheder såvel som langsigtede perspektiver for udvikling.

I integrationsindsatsen er der især fokus på behovet for rollemodeller overfor unge med etnisk baggrund frem for etnisk danske unge. Dette er sammenligneligt med forholdene i USA, hvor man også har særligt fokus på minoritetsunge særligt African-Americans (jf. Addis 1996, Shropshire 2002). Selvom visse forhold taler for anvendelsen af rollemodeller (jf. Asmussen 2003), er det uklart, om manglen på individer at se op til, er hovedårsagen til den lave uddannelsesfrekvens og/eller de større sociale problemer med f.eks. kriminalitet. Når der alene fokuseres på rollemodeller som vejen ud af problemerne, kan der være risiko for, at man overser mere grundlæggende økonomiske og sociale problemer, som kendetegner gruppen. Ved næsten udelukkende at bruge rollemodeller i relation til etniske minoriteter, sender man samtidig et signal om, at især denne gruppe har brug for forbilleder. Dette kan fortolkes, som om de er mindre kompetente i forhold til at træffe individuelle selvstændige beslutninger end andre befolkningsgrupper (jf. Addis, 1996).

Mentor

Mentorforholdet kan karakteriseres ved at en frivillig og erfaren voksen bruger megen tid sammen med en ung person. Mentorens rolle er ofte at rådgive, opmuntre og i det hele tjene som en fordomsfri støtte samtidig med at tjene som rollemodeller. Mentorer anvendes ofte overfor unge som er i risiko og unge som har været ude i problemer (AIC 2006). Støtten kan tage konkret form fx hjælp til at skrive en jobansøgning eller lignende.

Mentorordninger synes at være mest succesfulde, når mentor og elev mødes mindst en gang om ugen og bruger meget tid sammen. Mentorordningen fungerer bedst, når det er en del af andre indsatser, og der er en risiko for at den positive effekt ophører efter mentorforløbets afslutning (Jolliffe & Farrington, 2007). Flere undersøgelser konkluderer, at mentorordninger synes lovende, om end kun i et beskedent omfang (Welsh & Farrington, 2007, Jolliffe & Farrington, 2007).

En af de konkrete udfordringer i forhold til arbejdet med rollemodeller og mentorer handler om, hvem der bør være rollemodel/mentor, og hvem der har behov for rollemodeller. Flere projekter bruger tidligere 'rødder' som rollemodeller – hvorigennem man håber at vise de unge, at man godt kan være 'cool' uden at være kriminel og at man kan opnå succes, hvis man kommer ud af kriminaliteten. Faren er, at man derved videregiver et budskab, som kan inspirere til kriminalitet frem for, at afskrække de unge fra at blive involveret i kriminalitet (jf. 'Scared Straight' indsatserne i USA - Balvig et al. 2005).

I projekterne som er tildelt støtte fra Integrationsministeriet, har man forskellige tilgange til brugen af rollemodeller og i forhold til en vurdering af, hvilke kvalifikationer, man skal have som rollemodel. I en del projekter finder projektmedarbejderne det nyttigt at arbejde med ambassadører eller rollemodeller fra de etniske foreninger. Gennemgående mener projektmedarbejderne dog, at den vigtigste egenskab for en rollemodel, er at være åbne overfor alle.

"De vigtigste forudsætninger for at blive rollemodel er at kunne være social med alle, at have haft et mål og nået det, og være et godt og ordentligt menneske. En som kan vise, at det kan lade sig gøre også for andre."

I nogle projekter, især lektiecafe og lektiehjælp, arbejdes der med rollemodeller med anden etnisk baggrund, som er i gang med en uddannelse og som har planer om 'at blive til noget'. I den forbindelse har det været problematisk at finde rollemodeller, som har taget en uddannelse, og som også har været i job, som projektmedarbejderne mener, er en vigtig forudsætning, når man vil sende et signal om, at det nytter at tage en uddannelse. I projekterne arbejder man med forskellige rollemodeller nemlig uddannelsesrollemodeller, som har klaret sig godt uddannelsesmæssigt eller rollemodeller med sociale færdigheder, som viser at man kan opnå en masse, når man undlader at lave ballade. Der er enighed om, at den vigtigste egenskab hos en rollemodel er en, som kan vise, at det kan lade sig gøre at nå et mål. Projektmedarbejderne understreger samtidig, at det er vigtigt at en rollemodel har kendskab, til det samfund man lever i. Flere projektmedarbejdere mener, at kravet til en rollemodel, er en person som både klarer sig godt og som også er god til at kommunikere.

Det er forskellige holdninger til, hvorvidt det er godt med en rollemodel som har været kriminel, men som er kommet på ret køl igen. For nogle projektmedarbejdere sender det et signal om, at det er OK at lave noget kriminelt for man kan bare holde op igen. Andre projektmedarbejdere har gode erfaringer med tidligere unge kriminelle, som er kommet i gang med et uddannelsesforløb og som også har gennemført kursus i konflikthåndtering. Her ser man det som en fordel, at de har handlingsanvisninger og viden om, hvordan man kommer ud af kriminaliteten.

Fritidsaktiviteter – idræt og sport m.m.

Idræt og sport er som minimum de sidste 100 år, blevet anset som karakteropbyggende og som et mål i sig selv. Siden slutningen af 1980'erne har man internationalt også anvendt sport meget bevidst i et kriminalpræventivt øjemed. Et eksempel er den såkaldte 'Midnight basketball' i Chigago, USA (jf. Hartmann & Depro 2006). Sådanne initiativer og ideen om at sport som kriminalpræventiv metode har sidenhen bredt sig til bl.a. Danmark.

Potentielt kan sport og idræt virke på mange forskellige måder: det kan afhjælpe kedsomhed, fjerne den unge fra dårligt selskab på gaden, og også øge selvdisciplin samt selvtillid. Sport og idræt kan også fremme konfliktløsnings- og problemløsningskompetencer, fremme sociale kompetencer samt integration i samfundet og i det lokale fællesskab. Der peges også i rapporten *Gadedrenge* på, at muligheder for fysiske aktiviteter er værdifulde "så drengene kan komme af med noget af deres rastløshed" (Wellendorf & Cakmak 2007). Og det giver ikke mindst mulighed for anerkendelse og succes for en gruppe af unge, som ofte ikke er forvæntet med succesoplevelser i f.eks. skolen. Sport og idrætsmiljøerne kan også anvendes som et sted, hvor børn/unge får mulighed til at spejle sig i nogle positive rollemodeller i fx trænerstaben.

I mange af de projekter, som Integrationsministeriet har givet støtte til, har man netop dette udgangspunkt nemlig at fritidsaktiviteter kan bidrage med at holde de unge beskæftigede, lære dem adfærd og normer og give dem succesoplevelser i forhold til noget de er gode til. Nogle projektmedarbejdere anser det også for at være væsentligt, at deltagelse i aktiviteterne giver mulighed for at komme lidt væk fra lokalområdet. Et grundlæggende element for dem der arbejder med sport og idræt, er at fritidsaktiviteten kan åbne op for at møde andre venner, få en ny omgangskreds og udvikle kammeratskaber, som man mener, bidrager til en bedre adfærd. I enkelte projekter involverer man de unge i praktiske gøremål f.eks. i forbindelse med fodboldturnering. Der er også aktiviteter som bliver lagt helt over på de unge, som de skal planlægge og gennemføre, hvilket udvikler en række færdigheder og kompetencer.

Projektmedarbejdernes erfaring er, at mange i målgruppen har haft en negativ voksenkontakt, hvor fritidsaktiviteterne og især idrætten giver dem mulighed for at opleve de voksne i en positiv rolle, hvor de ikke som udgangspunkt bliver modarbejdet eller kritiseret. I forhold til voksenkontakten vurderer projektmedarbejderne, at det kan have nogle fordele af den voksne selv har etnisk baggrund, men at det i sidste ende er kvalifikationerne og engagementet, som er det vigtigste. I en del projekter inddrages forældregruppen i driften af sportsklubben/idrætsforeningen, hvor formålet er at udvikle engagement. I et enkelt projekt har man fokus på, at lære etniske forældre om dansk foreningskultur. På den baggrund mener projektmedarbejderne, at sport og idræt på forskellig vis bidrager afgørende til integrationsindsatsen.

Projekteksempel 7: Projektet "Idræt som middel til integration og social udvikling" har udgangspunkt i, at der var mangel på og behov for aktiviteter i området. Man etablerede derfor en idrætsforening primært for de unge, men et væsentligt aspekt i projektet er, at formidle hvad en forening er og hvordan den fungerer. Her har målgruppen især været forældregruppen. Gennem en opsøgende indsats overfor forældre er der opnået forståelse for og opbakning til foreningen. Der er taget udgangspunkt i lokale ønsker og primært anvendt lokale trænere, hvorved man har fået engageret lokalsamfundet i klubben. Aktiviteterne er løbende blevet tilpasset brugernes ønsker og behov og der er således også sports- og aktivitetstilbud til forældregruppen. Foreningen har stor medlemstilslutning og via det lokale SSP-samarbejde har det været muligt at måle og konstatere et fald i kriminaliteten i området i projektperioden.

De projekter der har haft fokus på sport melder generelt om positive erfaringer i forhold til de unge, men også i forhold til forældrene. Internationale undersøgelser bekræfter, at der er positive effekter af sport- og idrætsaktiviteter i forhold til forebyggelse af asocial og kriminel adfærd (Cameron & MacDougall, 2000, Morris et al. 2003, Sandford et al. 2006). I den seneste ungdomsundersøgelse kunne der dog ikke konstateres nogen sammenhæng mellem at dyrke sport i en forening og stjæle i en forretning (Balvig, 2006, s. 82). De internationale undersøgelser viser også, at det er svært at konstatere meget store, særligt langsigtede, effekter af at arbejde med fritidsaktiviteter (jf. Nichols 1997, Hartmann & Depro 2006). Samlet set peger det i retning af, at det er svært at vurdere de direkte effekter af idræt og sport. Det skyldes først og fremmest, at sport og idræt, i sig selv ikke har direkte fokus på de årsager, der almindeligvis ligger bag uhensigtsmæssig eller kriminel adfærd såsom diskrimination, mangel på stabile og positive sociale relationer mv. (jf Coakley, 2002).

"Selvom man går til noget fast to gange om ugen, så er der altså mange andre timer, hvor man ikke dyrker idræt eller er optaget af andre fritidsaktiviteter."

I mange af de støttede projekter har man lagt vægt på at involvere nærsamfundet ved at udvikle aktiviteter og tilbud for en bred gruppe, og således skabt mulighed for udvikling af relationer mellem beboere i lokalområdet. Der er også i mange projekter fokus på at inddrage forældre og på forskellig måde udvikle indsatserne, så mange har glæde af dem i lokalsamfundet. Disse indsatser kan siges at virke kriminalitetsforebyggende (Nørgaard et al., 2004), idet nogle kriminalitetsproblemer hænger sammen med, at beboernes sociale relationer er konfliktfyldte. Derfor har indsatser der indbyder til møde og aktiviteter mellem beboerne en positiv effekt både på omfanget af kriminalitet og i forhold til at øge beboernes trivsel og trykthed.

Skolen

Udviklingskriminologien er meget entydig i at fremhæve uddannelse og særlig en succesfyldt skolegang som essentiel for forebyggelse af kriminel adfærd. Det gælder også den seneste ungdomsundersøgelse (Balvig, 2006), hvor tilfredshed med skolegangen var sammenhængende med kriminel adfærd. Skolen er vigtig i forhold til den fremtidige uddannelse og karriere, og kan ses som et springbræt til fremtiden. Flere af de støttede projekter har fokuseret på at forbedre det boglige udbytte, skoleoplevelsen og fremme integrationen i skolen for derved at højne det boglige niveau og fastholde de unge i uddannelsessystemet.

Det fremgår af omfattende udenlandske undersøgelser, baseret på mere end hundrede studier, at skolebaserede indsatser har en gavnlig effekt på kriminalitetsrisikoen (Welsh & Farrington, 2007). De skolebaserede indsatser har den fordel, at de kan igangsættes på et tidligt tidspunkt både i forhold til unge, som har begået kriminalitet og i forhold til unge, der er i risiko for at begynde en kriminel løbebane. Internationale undersøgelser viser også, at efter-skole aktiviteter, hvor der arbejdes med sociale kompetencer, mindsker problemadfærd (Gottfredson et al. 2004).

Mange undersøgelser viser således, at uddannelse og/eller arbejde er nogle af de faktorer, der formindsker en persons risiko for at havne i kriminalitet. Alle statistikker viser at der er en nær sammenhæng mellem uddannelsesniveau, arbejde og kriminalitet. Der er meget, der taler for, at integration på arbejdsmarkedet er en effektiv kriminalpræventiv metode. Men selvom beskæftigelse er essentiel i forhold til en økonomisk integration er det ikke nødvendigvis vejen til social og kulturel integration (Ejrnæs, 2008).

Erfaringerne fra de støttede projekter viser også, at man kan stille spørgsmål ved integrationseffekten gennem sports og idrætsaktiviteter. Det skyldes, som beskrevet tidligere i rapporten, at de etablerede foreninger ikke kan håndtere de problemer, som grupper af 'problemunge' bringer med sig, hvilket betinger at aktiviteterne foregår i lokalområdet.

Interkulturelle kompetencer

En del konflikter opstår på baggrund af manglende viden om og forståelse for modpartens perspektiv og man har i mange projekter erfaring med, at misforståelser og manglende kendskab modvirker en fælles forståelse. Man har derfor i mange projekter valgt at arbejde med at fremme de interkulturelle kompetencer. Interkulturel kompetence kan forstås som en kombination af: 1) dette at have indsigt i samt evne til at kunne forstå den kulturelle kompleksitet; 2) dette at have indsigt i samt nuanceret at kunne forstå egne kulturers placering og rolle i denne kompleksitet; 3) dette at have indsigt i og i et vis omfang at kunne forstå og acceptere mennesker tilhørende andre kulturer samt disses egenopfattelse - uden dog nødvendigvis at acceptere "hvad som helst", og 4) dette at kunne kommunikere og gøre sig forståelig i samvær med mennesker tilhørende andre kulturer end ens egne. Der må således med interkulturel kompetence forstås både tilstedeværelsen af en vis mængde viden og indsigt, og tilstedeværelsen af en vis mængde ikke-dogmatisk forståelse og accept af andre mennesker, som tilhører andre kulturer" (Gullestrup, 2002).

De støttede projekter viser samlet, at der over en årrække er oparbejdet væsentlige interkulturelle kompetencer. En stor del af projekterne har fokus på kulturformidling og til at forklare grundlæggende forhold om, hvad der forventes af en elev og elevens forældre i relation til skolen. Det handler om at formidle information om spilleregler, når man er barn og forældre på en dansk folkeskole, hvor hjemmebesøg med tolk giver mulighed for at videregive informationer. Erfaringen fra flere projekter er nemlig, at megen information bliver misforstået, selvom den er skrevet på modersmål. Derudover er hjemmebesøgende i sig selv med til at nedbryde interkulturelle barrierer og giver børn, forældre og lærere mulighed for at være sammen på en afslappet måde.

Interkulturel forståelse handler også om hensyntagen til praktiske forhold omkring arbejdstider for de grupper der arbejder i kiosk, forretning mv. i forhold til den opsøgende indsats såvel som arrangementer, møder mv. Flere projektmedarbejdere har oplevet, at nogle etniske forældre har meget større tryghedskrav end danske forældre. Her er en ekstra indsats nødvendig fordi de forældre ellers afholder deres børn fra at deltage i noget, som forgår udenfor skolen. Her er den direkte kontakt og oplysning til forældrene afgørende. Udvikling af interkulturelle kompetencer har givet projektmedarbejdere indblik i, at forældre med anden etniske baggrund end dansk i højere grad end tidligere, bliver skilt og at moderen står alene med børnene bl.a. drenge, og at det giver nogle problemer. I den forebyggende indsats er der behov for at have fokus på de børn, som ikke har en far derhjemme.

Flere projektmedarbejdere oplever, at der også er behov for udvikling af interkulturel forståelse og gensidig respekt mellem forskellige etniske grupper. Helt konkret forhindrer konflikter mellem forskellige unge etniske minoriteter i boligområderne, at åbne fritidstilbud er tilgængelige for alle. Det skyldes at enkelte grupper lægger beslag på aktiviteter, som f.eks. bliver til 'den tyrkiske fodboldklub' og afholder andre grupper for at deltage.

De støttede projekter viser, at udvikling af interkulturelle kompetencer mellem projektmedarbejderne og målgruppen er afgørende for projekternes succes. Indsatser der har til formål at etablere kontakt til børnenes forældre

gennem hjemmebesøg hos familien, invitation til deltagelse i aktiviteter og foredrag såvel som mulighed for at mødes til en kop kaffe i børnenes idrætsklub, lektiecafe mv. er afgørende for, at forældrene involverer sig i børnenes skolegang og dagligdag. Derudover tjener tilbud om forældredeltagelse et integrerende formål, giver mulighed for at udvikle interkulturelle kompetencer og etablere relationer mellem forældre.

Et væsentligt aspekt i mange projekter er at uddanne forældrene til at få en større forståelse, så de kan støtte op omkring skolen. Når kontakten først er etableret, viser det sig at være lettere at snakke med forældrene om alvorlige ting og at løse problemerne i fællesskab. Andre projekter har fokus på at forklare, hvad en forening er, hvilket er ukendt for børn og forældre af anden etnisk herkomst end dansk, men også for flere danske familier.

I et projekt har man haft fokus på at lære mødrene konfliktløsning – både hvordan man gør i Danmark, i den arabiske verden og hvordan tingene har udviklet sig. Man arbejdede også med rollespil, hvor mødrene nåede til en erkendelse om, at de var meget dårlige til at argumentere og i stedet hurtigt og kategorisk sagde nej og udstak forbud, hvilket i nogle tilfælde afholdt deres børn fra at deltage i aktiviteter. I andre tilfælde var konsekvensen, at børnene undlod at give besked om, hvad de foretog sig.

Erfaringen fra flere projekter er, at det er meget nyttigt at arbejde med konfliktløsning og kulturforståelse samt undervisning i sociale kompetencer. Flere projektmedarbejdere har fået indsigt i, at problemerne oftest er meget sammenhængende og at det derfor er nødvendigt at have fat i hele familien. Projektmedarbejderne fremhæver, at det i kontakten til forældrene er afgørende, at man gør det klart, at man har et fælles projekt og at man vil barnet det bedste. Samtidig er den nuancerede og tilpassede tilgang afgørende, hvor projektmedarbejdere og forældre i fællesskab finder ud af, hvad der skal gøres. Udbyttet af at udvikle interkulturelle kompetencer er, at man når frem til en fælles forståelse og måde at gribe tingene an på.

Effektmåling

Succes i de støttede projekter ansues generelt vha. deltagerantal, fremmøde og afholdte aktiviteter. I afrapporteringen vurderes de projekter, som har kunnet tiltrække mange deltagere og hvor man har gennemført de lovede aktiviteter som succesfulde. Mindskelse eller forebyggelse af kriminalitet, som opstilles som mål i mange projekter, har det vist sig meget svært at måle på. Således har kun ét projekt formået at fremskaffe præcise data på kriminaliteten i projektområdet.

I skoleregi har man målt effekter af indsatser som heldagsskole og lektiecafe bl.a. ved at teste elevernes læsefærdigheder og boglige kompetencer. I enkelte projekter har man lavet spørgeskemaundersøgelser for at vurdere i hvor høj grad målene er nået. Skoleindsatserne har generelt målt deres succes på deltagelsesniveau, færdighedsniveau og om deltagerne fortsætter i et uddannelsesforløb. Generelt har man haft succes med at nå målgruppen og har også i nogle projekter kunne konstatere at elevernes boglige færdigheder er blevet forbedret. Mange projekter har satset på en øget involvering af forældre i deres børns skolegang og skolekulturen og generelt synes erfaringer med inddragelse og involvering af forældrene at være gode. Særligt synes udvikling af skole-hjem samarbejdet, at skabe nogle rammer, der understøtter elevernes sociale og boglige udvikling.

Projektmedarbejdernes erfaring er helt overvejende, at det er nyttigt at have fokus på effektmåling, som redskab til at holde opstillede mål for øje. Projektmedarbejderne vurderer, at det er vigtigt for projektets fremdrift, at man har en vision, og at effektmåling medvirker til at forfølge de planlagte mål frem for at ændre fokus undervejs. Flere projektmedarbejdere oplever således, at effektmåling er en drivkraft for projektet. Samtidig understreges det, at det tager vældig meget tid at orientere sig i ministeriets materiale vedr. effektmåling og at det kan afholde nogle fra at søge om penge, selvom de har nogle gode ideer. Især de små projekter med få ressourcer og personale oplever det som en belastning, at man skal gøre rede for projekternes effekt og efterlyser, at der stilles forskellige krav i afrapporteringen i forhold til omfanget af projektet.

Det helt grundlæggende problem er imidlertid, at det er svært at måle effekten af forskellige indsatser og dokumentere den direkte relation mellem enkelte indsatser og omfanget af kriminalitet endsige, hvorvidt indsatserne understøtter integration. Det er således meget vanskeligt at uddrage nogen præcis viden om, hvilke type indsatser, der er særligt succesfulde eller effektive.

"Der er meget af det arbejde vi laver, som er svært at måle. Det er uvist, om det er vores projekter der rykker på situationen eller andre projekter, indsatser eller forhold".

Hvordan måles effekt?

I enkelte projekter har man anvendt kriminalitetsstatistik på kommuneniveau, om end man tvivler på nytten i at måle effekt på den baggrund. I andre projekter har man haft opgørelser over enkeltpersoners kriminelle adfærd, og

således kunnet måle, hvorvidt enkelte kriminelle unge har begået mindre kriminalitet i den periode, hvor indsatserne har været i gang. Hovedparten af projektmedarbejderne mener, at det er en brugbar måde at måle effekter af kriminalpræventive indsatser, men var ikke klar over, at der eksisterede sådanne muligheder, som forudsætter samarbejde med politiet. Samtidig understreges det, at det er svært at afgøre, hvad årsagen til, at enkelte unge f.eks. begår mindre kriminalitet er, hvorfor man kan ikke isolere effekten af en enkelt indsats. Enkelte projektmedarbejdere fremhæver, at der kan opstå et rastløshedsvakuum i boligområder, når en indsats ophører, hvilket kan medføre en forøgelse af problemer og også kriminalitet. Man kan også forestille sig, at der er et fald i den kriminalitet, som begås af 'boligområdets unge' samtidig med at kriminaliteten i boligområdet stiger, hvis kriminaliteten begås af andre udenfor kvarteret. Der er mange andre faktorer man skal tage højde for. f. eks. om arbejdsløsheden høj i området, om der er stor beboerudskiftning, om man er i gang med en byggesag, som kan give mere uro og hærværk osv.

I forhold til nytten af at anvende kriminalitetsstatistik mener projektmedarbejderne, at det er nødvendigt at måle over en lang periode f.eks. 5 år, for at kunne se tingene i deres rette sammenhæng. Det fremhæves også, at indsatsernes kriminalpræventive effekt skal ses i relation til, hvad der i øvrigt sker i området. Projektmedarbejderne er enige om, at man kun kan se effekten efter nogen tid og ikke samtidig med at indsatsen er i gang.

Konklusion

De støttede projekter repræsenterer samlet set en lang række gode erfaringer, hvor den vigtigste konklusion er, at der er behov for en bred vifte af indsatser og samarbejde i relation til de børn og unge, som laver ballade, skaber utryghed og begår kriminalitet.

Den væsentligste udfordring i forhold til at vurdere, hvorvidt indsatserne og de enkelte projekter har haft de ønskede effekter er, at der ikke findes målbare indikatorer, hvorfor langt de fleste resultater alene kan vurderes kvalitativt. Den generelle vurdering er dog, at man gennem projekterne er lykkedes med mange ting og har opnået meget. Man har gennem projekterne medvirket til den fortsatte indsats med at nedbryde interkulturelle barrierer mellem forældre til børn af anden etnisk herkomst end dansk og de personer, som har tætte relationer til børnene som lærere, pædagoger m.fl. Gennem projekterne har projektmedarbejderne vundet forældrenes tillid og engagement i deres børns skolegang og fritid. Man har også højnet boglige og sociale kompetencer hos børn, unge og voksne. Man har udviklet samarbejdsrelationer med forældre og oplever, at samarbejdet med forskellige forvaltninger er blevet mere smidigt. Projekterne har i flere tilfælde givet medarbejderne mulighed for at udvikle nogle nye redskaber som konfliktmægling og dialogmøder og har betydet, at projektmedarbejderne og deres samarbejdsrelationer oplever større sammenhæng i og succes med deres indsats.

At vurdere hvorvidt indsatserne har forebygget kriminalitet er i sagens natur svært. Hvis man tager udgangspunkt i boligområdet, er der mange forhold, udover de aktuelle kriminalitetsforebyggende indsatser, som kan påvirke omfanget af kriminalitet. Når man vurderer effekterne af konkrete indsatser, kan man have udgangspunkt i udvalgte grupper af unge og via politiets opgørelser afgøre, om kriminaliteten på individniveau er steget eller faldet. Men selv med dette udgangspunkt, er det svært med sikkerhed at dokumentere, at ændringer skyldes konkrete indsatser. Hvis man tager udgangspunkt i omfanget af kriminalitet i et boligområde, skal man være opmærksom på, at kriminaliteten i et område kan stige, hvis den bliver begået af andre end indsatsernes målgruppe.

Projekterne viser, at det måske er endnu sværere at måle hvorvidt indsatserne har øget integration, men også at det grundlæggende handler om, hvilke aspekter af integration man arbejder med. Man kan arbejde med forskellige dimensioner af integration f.eks. kulturel, beskæftigelsesmæssig eller social integration. Beskæftigelsesmæssig integration er målbar, idet man kan opgøre, om der er flere i arbejde end før man havde en indsats. Omvendt er indsatsen også påvirket af andre forhold bl.a. økonomiske konjunkturer og skal vurderes i forhold hertil. Og selvom beskæftigelse er essentiel i forhold til en økonomisk integration, er det ikke nødvendigvis vejen til social og kulturel integration.

Fritidstilbud kan måles i forhold til deltagerantal og hvor mange 'foreningsløse' børn, som er blevet medlem af en sports- idrætsklub eller lign. Men selvom man kan dokumentere, at flere deltager, skal man være opmærksom på, at der ikke nødvendigvis er tale om en integrerende indsats. I hvert fald kan man stille spørgsmål ved graden af integration, hvis det kun er de marginaliserede børn og unge, som deltager og hvor aktiviteterne samtidig foregår i lokalområdet. Der er i det hele taget behov for at diskutere, hvad man kan

kalde en succes og være opmærksom på, hvem der deltager. Er det de almindelige, uproblematisk unge, som har fået et tiltrængt tilbud om fritidsaktivitet eller er det de unge som ellers ville lave ballade – eller både og?

Indsatser i skoleregi kan måles ved at teste elevernes læsefærdigheder og boglige kompetencer, hvilket dokumenterer i hvor høj grad man er lykket med indsatserne. Målet for skoleindsatsen er, at en større del af målgruppen fortsætter i uddannelsesstilbud og sidenhen opnår beskæftigelse, hvilket kan betragtes som en bred integrationsindsats. Effekten heraf kan dog først måles lang tid efter, at de aktuelle indsatser er tilendebragt.

Den overordnede konklusion er, at det er svært at måle effekten af de støttede projekter og at det er nødvendigt at se de konkrete indsatser i en større sammenhæng såvel som at vurdere udviklingen over længere tid.

De støttede projekter indeholder mange forskellige typer af indsatser, hvor det fremadrettet vil være nyttigt at have fokus på, og udgangspunkt i, brugen af forskellige metoder som rollemodel, mentor, konflikthåndtering, faglig kvalificering mv. Dette vil gøre det muligt, at man mere systematisk kan vurdere metoder og resultater og dermed indsatsernes effekt.

Referencer

- Addis, A. (1996): Role Models and the politics of recognition, *University of Pennsylvania Law Review*, vol. 144 (4).
- Asmussen, I. (2004): *Etniske Grupper*, Det kriminalpræventive råd.
- Balvig, F. (2006): *Den ungdom!*, Det kriminalpræventive råd.
- Balvig, F., L. Holmberg & A.S. Sørensen (2005): *Ringsted forsøget*, Jurist- og økonomforbundets forlag.
- Coakley, J. (2002): Using sports to control deviance and violence among youths in Margaret Gatz, Michael A. Messner & Sandra J. Ball-Rokeach (ed.): *Paradoxes of Youth and Sport*, State University of New York Press.
- Ejrnæs, A. (2008): Integration eller isolation?, *Nyt fra Samfundsvidenskabernes*.
- Farrington, D. P. et al. (2002): The Maryland Scientific Methods Scale in Sherman, Lawrence et al. (ed): *Evidence-Based Crime Prevention*, Routledge.
- Gottfredson, D. C, S. A. Gerstenblith, D. A. Soulé, S. C. Womer & S. Lu (2004): Do after school programs reduce delinquency?, *Prevention Science* vol. 5 (4).
- Gullestrup, H. (2002): *Interkulturel kompetence*, Det national kompetence regnskab.
- Hartman, D. & Depro, B. (2006): Rethinking Sports-based Community crime prevention, *Journal of Sport & Social Issues*, vol. 30 (2).
- Morris, L, J. Sallabanks & K. Willis (2003): Sport, physical activity and anti-social behaviour in youth, *Australian Institute of Criminology Research and Public Policy Series* no. 49.
- Morselli, C., P. Tremblay & B. McCarthy (2006): Mentors and criminal achievement, *Criminology* vol. 44 (1).
- Nichols, G. (1997): A consideration of why active Participation in sport and lesiure might reduce criminal behaviour, *Sport, Education and Society*, vol. 2 (2).
- Nørgaard, H., & Ærø, T. (2004). *Kriminalitet, tryghed og indsatser i de syv første kvarterløftområder* (SBI 2004:02). Hørsholm: Statens Byggeforskningsinstitut. 35 p.
- Prieur, A. & L. Skov Henriksen (2003): Arrangerede venskaber. *Sociologisk arbejdspapir*, nr 15, Aalborg Universitet.

Sandford, R., K. M. Armour & P. C. Warmington (2006): Re-engaging disaffected youth through physical activity programmes, *British Educational Research Journal*, vol. 32 (2).

Shropshire, K. (2002): Race, youth, athletes, and role models in Margaret Gatz, Michael A. Messner & Sandra J. Ball-Rokeach (ed.): *Paradoxes of Youth and Sport*, State University of New York Press.

Wellendorf, R. & M. Cakmak (2007): *Gadedrenge*, Center for ungdomsforskning.

Welsh, B. C. & D. P. Farrington (2007): Scientific support for early prevention of delinquency and later offending, *Victims and Offenders* vol. 2.

Yderligere litteratur

Australian Institute of Criminology (2006): Mentoring and crime prevention: what is good practice? *AICrime Reduction Matters* no. 43.

Cameron, M. & MacDougall, C. (2000): Crime prevention through sport and physical activity, Australian Institute of Criminology, *Trends & Issues*, no. 165.

Christensen, G. & Ærø, T. (2003) *Forebyggelse af kriminalitet i boligområder*. Statens Byggeforskningsinstitut. By og Byg Dokumentation 051.

Christensen, G. & Ærø, T. (2003): *Veje til tryghed: Indsatser i boligområder - fra konfrontation til forståelse*. Det Kriminalpræventive Råd & By og Byg. Hørsholm: Statens Byggeforskningsinstitut og Glostrup: Det kriminalpræventive Råd.

Crabbe, T. (2000): A sporting chance? Using sports to tackle drug use and crime, *Drugs: Education, Prevention and Policy*, vol. 7 (4).

Integrationsministeriets hjemmeside: www.inm.dk 'Erfaringsbasen'.

Jolliffe, D. & D. P. Farrington (2007): A rapid evidence assessment of the impact of mentoring on re-offending: a summary, *Home Office Online Report* 11/07.

Kyvsgaard, B. (1998). *Den kriminelle karriere*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.

Rambøll Management (2005): Integration når det virker: med udgangspunkt i ansøgningerne til Integrationspriserne 2004. Kbh. : bestilles hos Rambøll Management: [2005]. - 31 sider.

Weiss, C. (1997): *Evaluation*, Prentice Hall, New Jersey.

Ærø, T.. (2004). Forebyggelse af normbrud og konflikter i boligområder. In H. Skifter Andersen, & H. T. Andersen (red.), *Den mangfoldige by: Opløsning, oplevelse, opsplittning* (SBi 2004:01) (pp. 198-212). Hørsholm: Statens Byggeforskningsinstitut.

Der er behov for en bred vifte af indsatser og samarbejde i relation til de børn og unge, som laver ballade, skaber utryghed og begår kriminalitet.

Denne SBI-rapport redegør for en undersøgelse af indsatser, der har til formål at fremme integrationsprocessen for børn og unge med anden etnisk baggrund end dansk såvel som at forebygge, at de bliver involveret i kriminalitet.

Undersøgelsen er baseret på 50 projekter, hvoraf en stor del har fokus på idræt og fritidsaktiviteter, mens andre indsatser har udgangspunkt i skolen og på at fremme faglige kompetencer. Nogle aktiviteter foregår i boligområder, mens andre er henlagt til skoleregi eller i etablerede fritidstilbud.

De fleste indsatser er målrettet børn, unge og forældre af anden etnisk herkomst end dansk, men tilbud og aktiviteter er i de fleste tilfælde åbne for børn og unge i de udvalgte boligområder eller hele skoleklasser, hvorfor etnisk danske børn og unge også indgår i indsatserne.

Formålet med anvisningen er at præsentere forhold og faktorer, der har vist sig at have en positiv betydning, når man arbejder med indsatser til at fremme integration og forebygge kriminalitet.

1. udgave, 2009

ISBN 978-87-563-1369-8